

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ

P O L İ S A K A D E M İ Y A S I

**“DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARININ ƏMƏLİYYAT-AXTARIŞ
FƏALİYYƏTİ” KAFEDRASI**

**“DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARI ƏMƏKDAŞLARININ FƏALİYYƏTİNDƏ
PSIXOLOGİYA VƏ PEDAQOGİKA”**

F Ə N N İ Ü Z R Ə

T Ə D R İ S P R O Q R A M I

(Polis Akademiyasının əyani fakültəsinin müdavimləri üçün)

Bakı – 2014

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ

P O L İ S A K A D E M İ Y A S I

**“DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARININ ƏMƏLİYYAT-AXTARIŞ
FƏALİYYƏTİ” KAFEDRASI**

**“DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARI ƏMƏKDAŞLARININ FƏALİYYƏTİNDƏ
PSIXOLOGİYA VƏ PEDAQOGİKA”**

F Ə N N İ Ü Z R Ə

T Ə D R İ S P R O Q R A M I

(Polis Akademiyasının əyani fakültəsinin müdavimləri üçün)

Bakı – 2014

Proqram Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının “Daxili işlər orqanlarının əməliyyat-axtariş fəaliyyəti” kafedrasında hazırlanmışdır.

Tərtib edənlər:

“Daxili işlər orqanlarının əməliyyat-axtarış fəaliyyəti” kafedrasının rəisi vəzifələrini müvəqqəti icra edən, polis polkovnik-leytenantı

Famil Hüseyn oğlu Muradov

Kadrlar şöbəsinin psixoloqu, polis kapitanı

Rasif Rəfayel oğlu Müzəffərov

Məsul redaktor:

Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının rəisi, polis general-mayoru, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru

Nazim Tələt oğlu Əliyev

Rəy verənlər:

Bakı Dövlət Universitetinin Eksperimental Psixologiya ETL-in böyük elmi işçisi, psixologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Rəşid Vəkil oğlu Cabbarov

Bakı Dövlət Universitetinin Eksperimental Psixologiya ETL-in elmi işçisi, psixologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Müşfiq Hüseyn oğlu Mustafayev

Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının “İctimai elmlər” kafedrasının rəisi, polis polkovniki, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

Teymur Fuad oğlu Əliyev

Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının “Kriminalistika” kafedrasının rəisi, polis polkovniki, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru

Allahverdi Mirzəağa oğlu Mahmudov

ÖN SÖZ

“DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində psixologiya və pedaqogika” fənni üzrə tədris proqramı Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının əyani fakültəsinin müdavimləri üçün nəzərdə tutulmuş və bu sahədə mövcud olan milli və xarici ədəbiyyatlar əsasında tərtib olunmuşdur.

Fənnin əsas məqsədi müdavimlərin gələcək peşəkar fəaliyyətində zəruri olan psixoloji-pedaqoji keyfiyyətlərin formalaşdırılmasından ibarətdir. Peşəkar fəaliyyətin psixoloji-pedaqoji təminatı daxili işlər orqanları əməkdaşlarında müəyyən həcmdə psixoloji və pedaqoji biliklərin mövcudluğunu nəzərdə tutmaqla əməkdaşların bu sahədə hazırlıq səviyyəsinin qurulmasını özündə birləşdirir.

Fənnin məqsədi:

- ✓ müdavimlərdə psixoloji bilikləri möhkəmləndirmək və gələcək peşə fəaliyyətlərində insan şəxsiyyəti, onun mahiyyəti, şəxsiyyət tipləri barədə anlayışlar formalaşdırmaq;
- ✓ xidməti fəaliyyət zamanı yaranmış emosional-psixoloji gərginliklər barədə məlumat vermək, neqativ psixoloji hallara qarşı psixoloji hazırlığı formalaşdırmaq;
- ✓ kriminal psixologiya, cinayət psixologiyası, cinayətkar şəxsiyyətin psixologiyası haqqında müdavimləri maarifləndirmək;
- ✓ sosial psixologiya və ümumi psixologiyanın psixoloji problemlərini müdavimlərə aşılamaq;
- ✓ hüquqşünas şəxsiyyəti, müstəntiqin psixoloji hazırlıq səviyyəsi, əməliyyat-axtarış fəaliyyəti subyektinin psixoloji hazırlığı məsələlərini müdavim təfəkküründə formalaşdırmaq və s.

Fənnin vəzifələri:

- ✓ müdavimləri xidməti fəaliyyətin psixolo-pedaqoji qanunauyğunluqları haqqında biliklər sistemi, təlim-tərbiyə prosesinin təşkili və həyata keçirilməsi metodları ilə məlumatlandırmaq;
- ✓ xidməti fəaliyyətin səmərəliliyini yüksəltmək üçün alınan psixolo-pedaqoji biliklərin tətbiq edilməsində bacarıq və vərdişləri formalaşdırmaq.

“Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının fəaliyyətində psixologiya və pedaqogika” fənni tədris olunan fənlər arasında özünəməxsus yer tutur. O, özündə ümumi, sosial, kriminal, hüquqi, əməliyyat-axtarış psixologiyasını və pedaqogikanın əsaslarını birləşdirir. Dərs materiallarının ardıcıl öyrənilməsində ümumidən xüsusiyyə keçməyi nəzərdə tutur.

Tədrisin ixtisaslaşması və hüquq və əməliyyat-axtarış psixologiyasının aktuallığı nəzərə alınaraq, bir çox mühazirələr yenidən işlənmiş və digər mühazirələrə müəyyən düzəlişlər edilmişdir.

Müdavimlərin dərs materiallarını müvəffəqiyyətlə mənimsəməsinin zəruri şərti onların öz üzərində müstəqil çalışmaları, tapşırıqları keyfiyyətlə yerinə yetirmələrindən ibarətdir.

Proqram tədris planına uyğun olaraq 60 dərs saati həcmində tərtib olunmuşdur ki, bunlardan 30 saati mühazirə və 30 saati seminarlardan ibarətdir.

Fənnin öyrənilməsi prosesində müdavimlər yoxlama işi tapşırığını yerinə yetirirlər. Tədris prosesinin sonu imtahanla yekunlaşır.

**Təxmini
mövzu-təqvim planı**

№	BÖLMƏ VƏ MÖVZULARIN ADLARI	Mövzulara ayrılmış vaxt	Mühazirə	Seminar	YND	QEYD
1	2	3	4	5	6	7
ÜMUMİ HISSƏ I BÖLMƏ. ÜMUMİ VƏ SOSIAL PSIXOLOGİYA. DİO-nun FƏALİYYƏTİNİN PSIXOLOJİ ƏSASLARI.						
1	Mövzu № 1. DİO-nun fəaliyyətində psixologiyanın öyrənilməsi və təcrübədə istifadəsi. Fənnin məqsəd və vəzifələri.	4	2	2		
2	Mövzu № 2. İdrak prosesləri. Onların DİO-nun fəaliyyətində rolu.	4	2	2		
3	Mövzu № 3. Şəxsiyyətin fərdi-psixoloji xüsusiyyətləri. Hüquqşünasın təcrübə fəaliyyətində onun rolu və yeri.	4	2	2		
4	Mövzu № 4. DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində ünsiyyətin psixoloji məsələləri.	4	2	2		
5	Mövzu № 5. DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində psixoloji halların xarakteristikası. Hiss və emosiyaların psixologiyası.	4	2	2		
6	Mövzu № 6. DİO-nun fəaliyyətində pedaqoji qanunauyğunluqların nəzəri əsaslarının öyrənilməsi.	4	2	2		
KOLLOKVİUM						
XÜSUSİ HISSƏ II BÖLMƏ. KRİMİNAL PSIXOLOGİYA.						
7	Mövzu № 7. Cinayət əməlinin və cinayətin psixologiyası. Cinayətkar şəxsiyyətinin öyrənilməsinin psixoloji əsasları	4	2	2		
8	Mövzu № 8. Psixologiyada sosial qrup anlayışı. Qrup cinayəti və mütəşəkkil cinayətkarlığın psixologiyası.	4	2	2		
9	Mövzu № 9. Yetkinlik yaşına çatmayan qanunpozanların və yeniyetmələrin cinayi davranışlarının psixoloji xüsusiyyətləri.	4	2	2		
10	Mövzu № 10. Zərərçəkmiş şəxsin psixoloji xüsusiyyətləri. Məhkəmə psixologiyasının ümumi problemləri.	4	2	2		
KOLLOKVİUM						
11	Mövzu № 11. DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində münaqişələrin qarşısının alınması və peşə	4	2	2		

	adaptasiyası.					
III BÖLMƏ. ƏMƏLİYYAT-AXTARIŞ VƏ İSTİNTAQ FƏALİYYƏTİNİN PSIXOLOGİYASI						
12	Mövzu № 12. DİO-nun ƏAF-da şəxsə psixoloji təsirin və məxfi əməkdaşlığın psixoloji xüsusiyyətləri.	4	2	2		
13	Mövzu № 13. Əməkdaşlarının peşə deformasiyasının mahiyyəti. Tədqiq olunan şəxslə məxfi əməkdaşlığın psixologiyası.	4	2	2		
14	Mövzu № 14. İstintaq hərəkətlərinin psixologiyası.	4	2	2		
15	Mövzu № 15. Cinayət və mülki prosesdə məhkəmə-psixoloji ekspertizası məsələləri.	2	2			
16	Yoxlama-nəzarət dərsi	2			2	
KOLLOKVİUM						
17	Fənn üzrə saatların cəmi	60	30	28	2	

ÜMUMİ HISSƏ
I BÖLMƏ.
ÜMUMİ VƏ SOSIAL PSIXOLOGİYA.
DİO-nun FƏALİYYƏTİNİN PSIXOLOJİ ƏSASLARI.

Mövzu № 1.

DİO-nun fəaliyyətində psixologiyanın öyrənilməsi və təcrübədə istifadəsi. Fənnin məqsəd və vəzifələri.

Psixologiya elminin inkişafının əsas mərhələləri. Psixologiyanın mahiyyəti və predmeti. Psixologiyanın strukturu, əsas prinsipləri və onun başqa elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsi.

Psixologiya elminə yanaşma cərəyanları və psixologiyanın əsas metodları. Psixika haqqında anlayış. Psixika obyektiv gerçəkliyin əksi, beynin funksiyası və insan davranışının tənzimləyicisi kimi.

Psixikanın funksiyaları. Psixi hadisələrin təsnifatı.

Şüur psixikanın inkişafının ən yüksək səviyyəsi kimi. Şüur haqqında anlayış.

“Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının fəaliyyətində psixologiya və pedaqogika” fənninin məqsəd və vəzifələri.

DİO-nun fəaliyyətinin psixopedaqoji təminatı.

Mövzu № 2.

İdrak prosesləri. Onların DİO-nun fəaliyyətində rolu.

Psixi təzahürlərin formaları və onların qarşılıqlı əlaqələri. İdrak prosesləri və onların növləri. Duyğu və qavrayış. Onların əsas xüsusiyyətləri və fizioloji mexanizmləri.

Duyğular obyektiv aləmin hiss üzvlərimizdə əksətmə forması kimi. Duyğuların növləri, onların qanunauyğunluqları və xüsusiyyətləri.

Analizatorlar haqqında anlayış. Sensibilizasiya, sinesteziya, adaptasiya və DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində oynadıqları mühüm rolun əhəmiyyəti.

Qavrayış. Qavrayışın xarakteristikası və onun xüsusiyyətləri. Qavrayışın əşyaviliyi, mənalılığı, tamlığı, sabitliyi, seçiciliyi. Appersepsiya və illüziyanın qavrayışda mövqeyi. Qavrayışın növləri.

Diqqətin anlayışı və onun növlərinin ümumi xarakteristikası. Diqqətin seçmə, saxlama və nəzarət funksiyaları. Diqqətin mərkəzləşməsi, davamlılığı, həcmi, paylanması, keçirilməsi və yayınması.

Hafizə. Psixologiyada hafizə prosesləri – yaddasaxlama, yadasalma, hifzətmə və unutma. Sürət, hərəkət, hissi (emosional), sözlü-məntiqi hafizələr. Hafizənin müxtəlif növləri haqqında ümumi məlumat.

İdrak proseslərinin daxili işlər orqanları əməkdaşlarının peşə fəaliyyətində rolu və idrak proseslərində yaranmış neqativ halların polisində peşə fəaliyyətinə təsiri və onların aradan qaldırılması yolları.

Mövzu № 3.

Şəxsiyyətin fərdi-psixoloji xüsusiyyətləri. Hüquqşünasın təcrübi fəaliyyətində onun rolu və yeri.

Şəxsiyyətin psixoloji cəhətdən öyrənilməsi. Şəxsiyyət, fərd və fərdiyyət anlayışları. Şəxsiyyətin inkişafının ilkin təbii şərtləri və sosial şəraiti. Şəxsiyyətin istiqaməti, “mənlik” şüuru və psixoloji xüsusiyyətləri.

İnsanın fərd və şəxsiyyət kimi inkişaf mərhələləri. Şəxsiyyətin formalaşması ilə bağlı psixoloji nəzəriyyələr. Şəxsiyyətin təşəkkülünü şərtləndirən əsas amillər.

Şəxsiyyətin istiqaməti və sabitliyi. Şəxsiyyətin həyat təzi və onun psixoloji xarakteristikası. Dünyagörüşü, əqidə və idealları. “Real mən”, “İdeal mən” və “Sosial-mən” anlayışları və onların mahiyyəti.

DİO əməkdaşları tərəfindən vətəndaşların şəxsiyyətlərinin qavranılması, dərk edilməsi və başa düşülməsinin psixoloji üsulları.

Fərdi-psixoloji xüsusiyyətlər. Temperament haqqında anlayış. Onun növləri və xüsusiyyətləri. DİO əməkdaşlarının temperament tiplərinə uyğun olaraq davranışlarının tənzimlənməsinin psixoloji problemləri.

Xarakter və onun xüsusiyyətləri. Xarakterin aksentuasiyası. Qabiliyyətlərin psixoloji xüsusiyyətləri və mahiyyəti. DİO əməkdaşlarında müsbət xarakter keyfiyyətlərinin inkişaf etdirilməsi yolları.

Mövzu № 4.

DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində ünsiyyətin psixoloji məsələləri.

Ünsiyyət haqqında anlayış. Ünsiyyətin tərii, əsas cəhətləri, məzmunu, məqsədi və vasitələri. Ünsiyyətin növləri: maddi, koqnitiv, kondision, sosial, vasitəli, vasitəsiz, verbal və qeyri-verbal ünsiyyət. Ünsiyyətin funksiyaları.

Ünsiyyət informasiya mübadiləsi kimi. İnformasiya mübadiləsi və onun ünsiyyətdə yeri. İnformasiya mübadiləsi tərəfləri: kommunikator və resipiyent.

Ünsiyyət qarşılıqlı təsir kimi. İnsanların qarşılıqlı təsiri və qarşılıqlı münasibətlərinin tənzim olunması. DİO əməkdaşları arasında ünsiyyətin xarakteri. Ünsiyyətdə maneələr və onların qarşısının alınması.

Şəxsiyyətin inkişafında ünsiyyətin və qarşılıqlı münasibətlərin rolu. DİO əməkdaşlarının peşə ünsiyyətinin xüsusiyyətləri, forma və üsulları. Ünsiyyət çətinlikləri və onların aradan qaldırılması yolları.

Əməkdaşların peşə ünsiyyətinin psixoloji komponentləri. DİO-nun əməliyyat-axtarış fəaliyyəti ilə bağlı vəzifələrin həllində ünsiyyətin həyata keçirilməsi texnikası.

Mövzu № 5.

DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində psixoloji halların xarakteristikası. Hiss və emosiyaların psixologiyası.

Hisslər və haqqında anlayış. Hisslər insanın gerçəkliyə bəslədiyi subyektiv münasibət sistemi kimi. Hissləri duyğulardan fərqləndirən xüsusiyyətlər. Hisslərin obyekt və subyekt. Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının fəaliyyətində müşahidə olunan psixi halların xarakteristikası.

Emosiyalar və onların hissələrlə oxşar və fərqli cəhətləri. Emosiyalar hissələrin təzahür forması kimi. DİO əməkdaşlarının peşə fəaliyyətində hissələrin rolu.

Hisslərin xarici ifadəsi və əsas xüsusiyyətləri. Hisslərin insanın tənəffüs və qan dövranı üzvlərinin fəaliyyətində, mimika və pontomimikasında, nitqində ifadəsi.

Hisslərin keçirilmə formaları. Əhvallar, affektlər, stress (gərginlik), frustrasiya hissələrin əsas keçirilmə formaları kimi.

Ali hissələr. Əxlaqi, intellektual, estetik və praksis hissələrin xarakteristikası.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının mənfi psixi hallarının profilaktikası və onların aradan qaldırılması.

Mövzu № 6.

DİO-nun fəaliyyətində pedaqoji qanunauyğunluqların nəzəri əsaslarının öyrənilməsi.

Pedaqogikanın mahiyyəti və predmeti. Pedaqogikanın əsas kateqoriyaları və onların qarşılıqlı əlaqələri. Pedaqogikanın əsas funksiyaları.

Hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının fəaliyyətində pedaqogikanın vəzifələri. Pedaqogika elminin strukturu, metodları və onun başqa elmlərlə əlaqəsi.

Təlim və tərbiyənin mahiyyəti. Tərbiyənin əsas prinsip və metodları. Şəxsiyyətin kollektivdə tərbiyəsi məsələləri.

DİO əməkdaşlarının peşə təliminin mahiyyəti, prinsipləri, forma və metodları.

Təlim prosesinin mahiyyəti, məqsəd və vəzifələri. Təlimin prinsipləri. Təlimin metodları və təşkili formaları.

II BÖLMƏ.

KRİMİNAL PSIXOLOGIYA

Mövzu № 7.

Cinayət əməlinin və cinayətin psixologiyası. Cinayətkar şəxsiyyətin öyrənilməsinin psixoloji əsasları.

İnsanın davranışına mənfi təsir göstərən bioloji və sosial amillər. Cinayətkarın şəxsiyyəti "Kriminal psixologiya"nın bir problemi kimi. Cinayətkarın şəxsiyyət anlayışı, onun şəxsiyyətinin təşəkkülünün əsas amilləri.

Cinayət prosesində müqəssirin şəxsiyyətinin öyrənilməsinin psixoloji aspektləri. Cinayətkar şəxsiyyətinin strukturu və onun hüquqi sosializasiyası.

Cinayətkar şəxsiyyətinin sərvətlər sistemi və motivasiyası. Cinayət əməlinin motivlərinin müəyyənləşdirilməsi. Cinayətkar şəxsin psixoloji əlamətləri və onun şəxsiyyətinin tipologiyası.

Cinayət əməlinin psixologiyası. Fərdin şüur səviyyəsi, məsuliyyəti və hüquqi şüur. Hüquqi və hüquqazidd davranışlar.

Cinayi davranışın tipologiyası və onun sosial-psixoloji səciyyəsi.

Cinayi davranışın motiv və məqsədi, ona təsir edən amillər. Cinayətin törədilmə şəraiti, səbəbi və vasitələri. Əxlaqazidd davranış və cinayət.

Mövzu № 8

Psixologiyada sosial qrup anlayışı. Qrup cinayəti və mütəşəkkil cinayətkarlığın psixologiyası.

Qrup haqqında anlayış. Sosial qruplar DİO-nun fəaliyyətinin obyektinə və subyektinə kimi. Müxtəlif qrupların psixoloji xüsusiyyətləri.

Sosial qrupların strukturu və təsnifatı. Formal və qeyri-formal qruplar. Qrupların növləri.

Qrup və cinayətkar qrupun təşəkkülünün sosial-psixoloji xüsusiyyətləri. Cinayətkar qrupun dinamik prosesləri. Cinayətkar qrupun strukturu. Onların növləri, tərkibi, quruluşu, idarə mexanizmləri.

Qrup və lider. Cinayətkar qrupa rəhbərliyin psixoloji əsasları. Kompüter cinayətkarlığının psixologiyası. Terrorizmin psixologiyası. Terroristin şəxsiyyətinin psixoloji xüsusiyyətləri.

Mövzu № 9.

Yetkinlik yaşına çatmayan qanunpozanların və yeniyetmələrin cinayi davranışlarının psixoloji xüsusiyyətləri.

Yetkinlik yaşına çatmayanların və yeniyetmələrin psixoloji xüsusiyyətləri. Yeniyetməlik dövründə şəxsiyyətin inkişaf mərhələləri. Yeniyetmə şəxsiyyətinin “krizis” dövrü.

Yeniyetmə şəxsiyyətində emosional vəziyyətlərin və halətlərin psixoloji inkişafı. Yeniyetməlik dövründə özünüqiymətləndirmə və özünəinam psixoloji problem kimi.

Yeniyetmələrin cinayi davranışlarının əsas motivlər sistemi. Yeniyetmələrin qrup halında cinayi davranışının sosial-psixoloji xüsusiyyətləri.

Yeniyetmələrin sosial davranışının tənzimi məsələləri və onlara sosial nəzarətin təşkili. Yeniyetmələrin cinayi davranışında sosial və bioloji amillər.

Mövzu № 10.

Zərərçəkmiş şəxsin psixoloji xüsusiyyətləri. Məhkəmə psixologiyasının ümumi problemləri.

Zərərçəkmiş şəxsin psixoloji xarakteristikası. Zərərçəkmişin şəxsiyyətinin tədqiqi. Seksual cinayətlərdən zərər çəkmiş şəxslərin psixoloji təhlili.

Zərərçəkmiş şəxsin ifadəsinin psixoloji təhlili və mərhələləri. Seksual cinayətlərdən zərərçəkmiş şəxslərin psixoloji tiplər.

Məhkəmə psixologiyasının mövzusu, vəzifələri. Məhkəmə psixologiyasının tədqiqat metodları. Məhkəmə psixologiyasının üsulları.

Ədliyyə işçilərinin peşə keyfiyyətləri. Hüquqşünas fəaliyyətində nitq məlumat mənbəyi kimi. Şahid ifadələrinin formalaşdırılması mərhələləri.

XÜSUSİ HİSSƏ
III BÖLMƏ.
ƏMƏLİYYAT-AXTARIŞ VƏ İSTİNTAQ FƏALİYYƏTİNİN PSIXOLOGİYASI

Mövzu № 11.

DİO əməkdaşlarının fəaliyyətində münaqişələrin qarşısının alınması və peşə adaptasiyası.

Münaqişə haqqında anlayış, münaqişənin obyektı, iştirakçıları, iştirakçıların mümkün ola bilən hərəkətləri, münaqişəli vəziyyətlərin mümkün ola bilən yekunları, münaqişəli vəziyyətin obrazları, münaqişənin komponentləri, tipologiyası və yaranma səbəbləri.

Münaqişəli vəziyyətin yaranma səbəbləri, onların aradan qaldırılması yolları, münaqişənin polis əməkdaşının şəxsiyyətinə təsiri məsələsini, münaqişəli vəziyyətin həlli üçün mümkün olan yolları.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının sosial-psixoloji adaptasiyası məsələləri, adaptasiya zamanı əməkdaşlarda yaranmış emosional-psixoloji halların mahiyyəti, adaptasiyanın keçirilmə formaları və yollar.

Mövzu № 12.

DİO-nun ƏAF-da şəxsə psixoloji təsirin və məxfi əməkdaşlığın psixoloji xüsusiyyətləri.

ƏAF-da şəxsə psixoloji təsirin ümumi müddəaları. Psixoloji təsir. Psixoloji təsirin məqsədləri və tətbiqi zamanı nəzərə alınan prinsiplər.

ƏAF-da şəxsə psixoloji təsir metodlarının sistemi. İnandırma və psixoloji məcburetmanın əsas üsulları. Şəxsiyyətin emosional-iradi mühitinə təsir göstərən psixoloji üsullar.

Tədqiq edilən şəxsə məxfi əməkdaş haqqında müsbət təəssüratın yaradılması. Tədqiq edilən şəxsin ünsiyyət tələbatının ödənilməsinin təmin edilməsinin psixoloji metodları.

Tədqiq edilən şəxsə göstərilən inandırıcı təsirin əsas mərhələləri. Mütəşəkkil cinayətkar qrupların əməliyyat tədqiqinin psixoloji aspektləri.

Mövzu № 13.

Əməkdaşlarının peşə deformasiyasının mahiyyəti. Tədqiq olunan şəxslə məxfi əməkdaşlığın psixologiyası.

DİO-nun əməliyyat-axtariş fəaliyyətinin mənəvi, psixopedaqoji mahiyyəti və xüsusiyyətləri.

Əməliyyat aparatlarının əməkdaşları tərəfindən məxfi əməkdaşlığa cəlb edilməsi üçün namizədin şəxsiyyətinin öyrənilməsinin psixoloji xüsusiyyətləri.

Əməliyyat müvəkkilləri və məxfi əməkdaş arasında şəxsi münasibətlər və onun əməliyyat işlərinin təşkili və taktikasına təsiri.

Maraq doğuran məlumatın əldə edilməsinin psixoloji əsasları, üsulları və elementləri.

Məxfi əməkdaş tərəfindən əməliyyat marağı kəsb edən məlumatın alınmasının psixoloji üsulları. Məxfi əməkdaşın inandırma metodundan istifadə etməklə obyektə göstərdiyi təsir.

Mövzu № 14.
İstintaq hərəkətlərinin psixologiyası.

İstintaq hərəkətlərinin anlayışı, növləri və sistemi.

Hadisə yerinə baxış iştirakçılarının və müstəntiqin psixologiyası. Müstəntiqin iradi keyfiyyətləri və təşkilati qabiliyyəti. Hadisə yerinə baxışın psixoloji elementləri.

Cinayətkarın şəxsiyyətinin fərdi psixoloji xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi.

Dindirmənin psixoloji cəhətləri. Dindirilən şəxsə psixoloji təsir göstərmənin üsulları.

Axtarış və götürmənin psixoloji təhlili.

İfadənin yerində yoxlanılmasının psixologiyası.

Tanınma üçün təqdim etmənin və üzləşdirmənin psixoloji əsasları. Şahidin qavramasına təsir göstərən amillər. Hadisənin yadda saxlanılmasına təsir göstərən amillər.

Mövzu № 15.
**Cinayət və mülki prosesdə məhkəmə-psixoloji ekspertizası
məsələləri.**

Məhkəmə-psixoloji ekspertizasının nəzəri-psixoloji əsasları. Məhkəmə psixoloji ekspertizasının obyekt və predmeti, tədqiqi prinsipləri və metodikaları.

Xüsusi psixoloji biliklərin cinayət və mülki işlərdə tətbiqinin prosesual əsasları və onların hüquq praktikasında tətbiqi formaları.

Məhkəmə-psixoloji ekspertizasının səlahiyyətləri və növləri.

Psixi hadisələrin inkişaf səviyyəsinə görə ekspertizası. Şəxsiyyətin motivasiyasının psixoloji ekspertizası. Cinayətkar qrupun məhkəmə-psixoloji ekspertizası. Psixi vəziyyətin məhkəmə-psixoloji ekspertizası.

Nəqliyyat vasitələrinin idarə edilməsi zamanı baş vermiş qəza hadisələrinin məhkəmə-psixoloji ekspertizası.

Məhkəmə-psixoloji ekspertizasının təşkili, keçirilməsi və təyin edilməsinin əsasları. Məhkəmə-psixoloji ekspertizasının profilaktiki əhəmiyyəti.

TÖVSIYƏ OLUNAN ƏDƏBİYYATLARIN SİYAHISI

- 1. Azərbaycan Respublikasının “Polis haqqında” Qanunu.**
- 2. Azərbaycan Respublikasının “Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında” Qanunu.**
- 3. DİN-in 174 sayılı 05.04.2008-ci il tarixli əmri:** “Şəxsi heyət arasında mənəvi-psixoloji durumun, nizam-intizamın, habelə sosial müdafiə işinin yoxlanılması üzrə fəaliyyətin vəziyyəti haqqında DİN-in 01.04.2008-ci il tarixli KQ-2/2 nömrəli kollegiya qərarının elan edilməsi barədə”.
- 4. “Daxili işlər orqanlarının fəaliyyətində psixologiya və pedaqogika” fənnindən mühazirələr toplusu.**
- 5. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə.** Psixologiya. Bakı, 2003.
- 6. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə.** Sosial psixologiya. Bakı, 2006.
- 7. Bayramov Ə.S., Əliyev B.H.** Hüquq psixologiyası (dərslük). Bakı, “Təhsil”, 2012.
- 8. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə., Seyidov İ.Ə.** Məhkəmə psixologiyası və psixoloji ekspertizası məsələləri. Bakı, ADU, 1987.
- 9. Həsənov A., Ağayev Ə.** Pedaqogika. Bakı, 2007.
- 10. Əliyev B.H.** Məhkəmə-psixoloji ekspertizası. Bakı, BDU, 1994.
- 11. Əliyev B.H.** Cinayət və mülki işlərdə məhkəmə-psixoloji ekspertizası problemləri. Bakı, “Azər nəşr”, 1996.
- 12. Əliyev B.H., Cabbarov R.** Pedaqoji psixologiya. Bakı, 2001.
- 13. Qasımova L.N., Mahmudova R.M.** Pedaqogika. Bakı, “Caşıoğlu”, 2003.
- 14. Rita L.Atkinson., Richard C.Atkinson.** Psixoloji giriş (tərcümə: Yavuz Alogan) 6-cı nəşr. Ankara, 2010.
- 15. David Canter.** Suç psixolojisi (tərcümə: Ali Dönməz) 1-ci nəşr. Ankara, 2011.
- 16. Jerry M.Burger.** Kişilik (şəxsiyyət kuramları). Tərcüməçi: Deniz Ergüvan. İstanbul, 2006.
- 17. Petrovski A.B.** Ümumi psixologiya. Bakı, 1982.
- 18. Петровский А.В., Ярошевский М.Г.** Психология. Москва, 2002.
- 19. Алиев Б.Г., Мамедова С.И.** Социально-психологические проблемы личности несовершеннолетних правонарушителей. Баку, БГУ, 1996.
- 20. Алиев Б.Г., Мамедова С.И.** Психологические вопросы изучения преступления. Баку, 1999.
- 21. Васильев В.Л.** Юридическая психология. СПб: Питер, 2000.
- 22. Васильев В.Л.** Юридическая психология. 6-е издание. Переработанное дополненное. СПб: Питер, 2009.
- 23. Богословский В.В., Ковалев А.Г., Степанов А.А.** Общая психология. Москва, 1981.
- 24. Бандурка А.М., Богарова С.П., Землянская Е.В.** Юридическая психология. Харьков, 2002.
- 25. Еникеев М.И.** Основы общей и юридической психологии. Москва, 2003.

- 26. Еникеев М.И.** Юридическая психология. Краткий учебный курс. Москва, 2003
- 27. Романов В.В.** Юридическая психология. Москва, 1998.
- 28. Черепанов В.А.** Психологические основы работы с агентурой. Москва, 1981.
- 29. Черепанов В.А.** Психологические основы агента с разрабатываемым. Москва, 1984.
- 30. Новиков Б.С.** Психология и педагогика в профессиональной деятельности.
- 31. Мариновская И.Д., Тихомиров С.Н.** Психология и педагогика правоохранительной деятельности. Москва, 2001.
- 32. Маклаков А.Г.** Общая психология. СПб.: Питер, 2007.
- 33. Лебедев И.Б., Цветков В.Л.** Психология правоохранительной деятельности. Москва, 2003.
- 34. Чуфаровский О.В.** Психология оперативно-розыскной и следственной деятельности. Москва, 2004.
- 35. Запорожец А.В.** Психология. Москва, 1965.
- 36. Зябличева М.А.** Моментальные приёмы запоминания. Ростов на Дону. 2005.